

PvdA Actieplan docent

Den Haag, 1 december 2016

PvdA

Het allerbeste onderwijs begint bij de docent. Investeren in de kwaliteit van onze docenten loont, zo wordt in vele onderzoeken en vooral in de praktijk aangetoond.

Maar de praktijk toont ook aan dat we de docent nu vooral in woord waarderen, niet in daad. Er is een schreeuwend gebrek aan goede docenten, en de goede docenten die we hebben werken te hard voor te weinig loon.

“Er is een schreeuwend gebrek aan goede docenten, en de goede docenten die we hebben werken te hard voor te weinig loon.”

Dat moet anders. In de klas wordt de maatschappij van de toekomst gevormd. In de klas krijgen leerlingen de bagage mee waar ze de rest van hun leven profijt van hebben. In de klas moet ieder kind dezelfde kansen krijgen om het beste uit zichzelf te halen. In de klas wordt de verdraagzaamheid geleerd die onze diverse samenleving open en tolerant houdt.

Deze opdrachten zijn de afgelopen jaren alleen maar groter en complexer geworden. De spil in dit alles is de docent. Hoog tijd voor een herwaardering van het vakmanschap van de docent. Hoog tijd voor een actieplan docent, waardoor het beroep van docent een beschermd beroep wordt, vanwege hun cruciale belang voor de maatschappij.

“Hoog tijd voor een herwaardering van het vakmanschap van de docent.”

Een ‘beschermd beroep’ is een voor de maatschappij onmisbare beroepsgroep die niet voldoende gewaardeerd kan worden. ‘Zonder docenten geen fatsoenlijke maatschappij’, is hierbij het uitgangspunt. Een beschermd beroep geniet de volgende voorrechten:

1. Loon voor het lesgeven

De terechte poging om hogere salarissen in het onderwijs te realiseren is tot nu toe voornamelijk gekoppeld aan het leveren van een extra prestatie. Die extra taken zijn vaak organisatorisch van aard, denk aan het leiden van werkgroepen. Dat komt dus niet ten goede aan de lessen zelf. Verder konden directies op scholen door het beperkte aantal fte dat in een hogere schaal mocht komen, niet alle collega's belonen die dat verdienden. Hierdoor werden veel collega's niet correct beloond en teleurgesteld en dat zorgde voor onvrede tussen directies en docenten.

We moeten af van het neo-liberale idee dat er per se een extra prestatie nodig is. Het gaat in het onderwijs maar om een ding: het lesgeven. Kinderen en studenten verdienen de

“Kinderen en studenten verdienen de allerbeste docent voor de klas.”

allerbeste docent voor de klas. Iedereen herinnert zich nog een docent die voor hem of haar een verschil wist te maken. Door te inspireren, door streng te zijn

op het juiste moment of juist door er voor je te zijn als je het moeilijk had. Die docenten moeten niet een salarisverhoging ontvangen als zij het lesgeven (deels) verlaten. Die kwaliteit moet juist voor de klas blijven staan.

Er moet een einde worden gemaakt aan de perverse prikkel die er nu van het salarisgebouw uitgaat: verhuis je van de klas naar het bureau, dan ga je er op vooruit. Dat miskent dat we juist de beste mensen nodig hebben voor de klas, waar ze in direct contact staan met de leerlingen.

Als je een goede docent bent, dan moet je salaris kunnen doorgroeien, juist wanneer je liever voor de klas staat, dan achter een bureau zit.

2. De werkdruk omlaag, de status omhoog

Het vak van docent is prachtig, maar er wordt te hard gewerkt voor te weinig loon. Het zorgt voor schrijnende tekorten aan docenten. Uit cijfers van Meesterbaan, een grote vacaturesite voor het onderwijs, blijkt dat tot 1 augustus 2016 er ruim 7000 vacatures zijn in het basis- en voortgezet onderwijs. Dat is bijna 2000 vacatures meer dan vorig jaar rond dezelfde tijd. En de prognoses zijn dat het tekort aan docenten, zeker in vakken als Duits en Beta-vakken, alleen maar groter worden.

Voor de docentenopleiding Duits in Rotterdam in leerjaar 1 staan nu 3 studenten ingeschreven. Volgens het CBS is het onderwijs koploper als het gaat om burn-outklachten: ruim 1 op de 5 docenten heeft er mee te maken en dat neemt steeds verder toe. De angst over onderbetaling en overwerkt geraken zorgen er voor dat het vak niet meer als aantrekkelijk wordt beschouwd. Dit zijn de voornaamste redenen dat er te weinig studenten naar de docentenleidingen gaan. Een groei in het aantal docenten begint derhalve met minder werkdruk, meer status en betere arbeidsvoorwaarden. Het beschermd beroep realiseert dit.

Een goede les vergt een goede voorbereiding. Dus geven we docenten in het voortgezet en basisonderwijs meer tijd voor voorbereiding, en dus verlagen wij de werkdruk van 25 klokuren naar 20 klokuren (Europees gemiddelde). Deze vrijgekomen uren gaan naar kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

“Die speciale status en het belang van het beroep moet ook tot uiting komen in de beloning. We willen daarom toe naar een 14^e maand op het salaris.”

Daarnaast moet de status van het beroep omhoog. We vertrouwen docenten onze kinderen toe, en met onze kinderen onze toekomst. Toch heeft het beroep niet de status die het verdient.

Het vak van docent moet weer een gewild beroep worden.

Vanaf nu wordt het beroep van docent daarom een door de overheid ‘beschermd beroep’ vanwege het immense maatschappelijke belang.

Die speciale status en het belang van het beroep moet ook tot uiting komen in de beloning. We willen daarom toe naar een 14^e maand op het salaris. Bovendien moet na 40 jaar onderwijs iedereen een medaille van verdienste aan de samenleving ontvangen. Dat lijkt een klein gebaar, maar ook dit soort erkenning is - naast een veel beter salaris - belangrijk om de status te verhogen.

3. Het gaat om kwaliteit

Er is geen land waar onbevoegd lesgeven zo gemakkelijk is als in Nederland. Geregeld staan onbevoegde docenten voor de klas om een gat of een reguliere vacature op te vullen. Want het tekort aan docenten is onacceptabel hoog. Naast onbevoegd is er ook nog onderbevoegd: veel 2^e graders staan in de bovenbouw van het havo/vwo, terwijl dit niet mag.

Dat moeten we aanpakken. Daar horen hogere lonen, meer status en een verminderde werkdruk bij. Maar er hoort ook bij dat we meer van docenten verwachten. Wat ons betreft wordt een lesbevoegdheid daarom niet behaald op de opleiding, maar voor de klas. Op de opleiding

“Er is geen land waar onbevoegd lesgeven zo gemakkelijk is als in Nederland. [...] Dat moeten we aanpakken.”

ben je met vakinhoud bezig: je wordt econoom, wiskundige of historicus, etc. Na de opleiding werk je twee jaar op een school waar je wordt begeleid richting je lesbevoegdheid. Bij voldoende functioneren ontvang je de lesbevoegdheid. Dit is een mooi filter tegen mensen die beter niet voor de klas kunnen staan. Het dwingt opleidingen ook om veel meer tijd te besteden aan de vakinhoud en daar ligt een aanzienlijke verbetering. Docenten die vanuit een andere achtergrond hun lesbevoegdheid willen behalen, moeten op een flexibelere manier kunnen omscholen voor het onderwijs. De eisen die we stellen zijn hetzelfde, maar via assessments worden vrijstellingen verleend. Zo maken we omscholen aantrekkelijker. Om meer studenten op te leiden tot leraar

wordt de lerarenopleiding als tweede studie door de overheid betaald.

Een docent is geregistreerd in het lerarenregister en behaalt jaarlijks 6 studiepunten om zijn of haar vak up-to-date te houden. Alle beginnende docenten worden gecoacht en om de 3 jaar zijn er intensieve lesobservaties van collega's inclusief feedback. En als het ondanks alle inspanningen niet meer lukt kunnen leerkrachten bij herhaaldelijk slecht functioneren hun lesbevoegdheid verliezen. Dat is beter voor leerlingen én de leerkrachten zelf. Zij worden niet meer aan hun lot overgelaten voor de klas, maar van werk naar werk geleid om een andere uitdaging aan te kunnen gaan.

4. Zorg voor de oudere docent

Nagenoeg alle (waaronder veel vermoeide helden) docenten blijven nu werkzaam in het onderwijs puur op basis van het pensioen: zij moeten blijven werken. Veel leerlingen en studenten in het onderwijs grappen over 'veel opa's en oma's voor de klas'. Maar dit is geen grap: op sommige MBO's in Nederland is de gemiddelde leeftijd van docenten 56 jaar.

Wij willen dat docenten een deel van de 14e maand kunnen inzetten om voor pensioen te sparen en zo eerder te stoppen. Ook onze voorstellen voor een flexibele AOW dragen hieraan bij. Mocht een docent langer willen doorwerken, dan kan dat natuurlijk, maar het is geen wetmatigheid meer.

De 14e maand snijdt zo aan twee kanten. Het benadrukt de bijzondere status van goede docenten en maakt een eerdere uittreding mede mogelijk.

Veel ervaren docenten zijn goud waard. Naast ruimere mogelijkheden voor pensioen willen we dat ze ook meer ruimte krijgen om jongere docenten te begeleiden. Zodat er veel kennis en ervaring en prachtige verhalen, mooi gecombineerd kunnen worden met de nieuwste inzichten van startende leerkrachten. De oudere generatie kan leren van de energie en scherpte van de jongere generatie, de jongere generatie kan leren van de ervaring en wijsheid van de oudere generatie. Door meer verbinding in teams leren docenten van elkaar. Zo maken we het onderwijs beter.

5. Goed onderwijs begint vroeg

In de eerste twaalf jaar zetten kinderen fundamentele stappen in hun ontwikkeling. De cognitieve (rekenen en schrijven) en niet-cognitieve (samenwerken, doorzetten) vaardigheden die zij op hun twaalfde hebben zijn bepalend voor de rest van hun leven.

Toch is het nu zo dat een basisschooldocent minder verdient, dan een docent in het voortgezet onderwijs: de hoogste salarisschaal in het primair onderwijs is de laagste schaal in het voortgezet onderwijs. Te veel docenten in het primair onderwijs zitten in schaal LA, dit is niet correct ten opzichte van deze docenten: LB dient de laagste schaal te zijn in het primair onderwijs voor een bevoegd docent.

Goed onderwijs begint vroeg, en goed vroeg onderwijs begint met goede docenten. Daar hoort een mooi salaris bij, niet per se lager dan dat van collega's op de middelbare school. Pas de salarisschalen daar op aan.

6. Docenten verdienen inspraak

Veel docenten voelen zich steeds meer bekneeld tussen alle regels en protocollen. Complexe administratieve systemen, controles, cijferfetisjisme en afvinklijstjes zijn fnuikend voor de vindingrijkheid, het plezier en de oplossingsgerichtheid van onze mensen. Het gevolg: ontevreden docenten én leerlingen.

Docenten moeten niet van bovenaf horen hoe ze het beste les kunnen geven, maar de ruimte krijgen om zelf en met leerlingen en collega's tot goede oplossingen te komen. Daarom koppelen we aan het lerarenregister ook het recht op inspraak: als je geregistreerd staat mag je meestemmen over belangrijke thema's als de werkdruk en de rekentoets. Daartoe wordt jaarlijks een groot inspraak-congres georganiseerd. De politiek is op dit congres aanwezig en neemt de bevindingen van dit congres in ontvangst om op de politieke agenda te zetten.

“Docenten moeten niet van bovenaf horen hoe ze het beste les kunnen geven, maar de ruimte krijgen.”

Dit land heeft recht op een sociale, gelijkwaardige en vreedzame samenleving waarin men elkaar ziet en waardeert. Het uitroepen van het docentschap tot een beschermd beroep zal hier stevig aan bijdragen.

Diederik Samsom

Partijleider en kandidaat-lijsttrekker voor de PvdA

Eric van 't Zelfde

Rector Lyceum Oudehoven

Loes Ypma

Kamerlid PvdA